

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

1. Које проблеме Закон треба да реши, односно који се циљеви Законом постижу?

Законом се решава питање ефикаснијег и сигурнијег намирења потраживања поверилаца по основу посебне врсте уговора – уговора о финансијском обезбеђењу и других финансијских уговора који су уређени Законом о финансијском обезбеђењу. Стога, циљ Закона је да обезбеди савремен, ефикасан и усаглашен нормативни оквир за извршавање обавеза квалификованих учесника на финансијском тржишту, чиме се доприноси очувању и јачању стабилности финансијског система. Пошто је Законом о финансијском обезбеђењу прописано да се права и обавезе из наведених уговора извршавају несметано, без обзира на било какав поступак колективног намирења поверилаца који се покреће у односу на једну од уговорних страна – потребно је изменити и допунити важећа решења Закона о стечају имајући у виду предвиђене специфичности законске материје о колатералима.

Циљ доношења Закона је и усклађивање домаћег законодавства с правним тековинама Европске уније, и то Директивом о финансијским колатералима (*Directive on financial collateral arrangement*), као и с међународним стандардима којима се уређује закључивање и извршавање уговора о колатералима, укључујући фундаментални институт финансијских уговора – *close-out netting*, који до сада није био адекватно уређен домаћим прописима. Јасно и препознатљиво уређење овог института допринеће и бољој позицији домаћих институција са страним партнерима и отворити могућности за ширу сарадњу. Успостављање одговарајућег правног оквира у овој области требало би подстицајно да делује на домаће и стране инвеститоре, учеснике на тржишту новца, тржишту капитала и тржишту обезбеђених кредита и зајмова.

Управо је недостатак правне сигурности и одговарајућих правних норми у вези с финансијским обезбеђењем једна од препрека коју су идентификовали не само Народна банка Србије, већ и Управа за јавни дуг (која дужи низ година улаже напоре да обезбеди повољнију позицију на финансијском тржишту према страним инвеститорима у вези с пословима управљања јавним дугом и заштити државу од ризика у тим пословима на бази стандардизованих ОТС уговора), страни и домаћи инвеститори, међународне финансијске институције, банке и други учесници на тржишту. Неке од истицаних правних препрека директно су везане за одредбе Закона о стечају, и то одредбе члана 82, којима се уређује нетинг а које се, због тога што нису јасне и одговарајуће, нису ни примењивале у пракси, при чему би требало да уреде кључни институт финансијских уговора *close-out netting*, затим одредбе члана 94. о праву избора стечајног управника на извршење двостранотеретног уговора, којима се ствара правна несигурност, као и одредбе члана 96. о фиксним пословима, које се не могу применити на финансијске уговоре, и др.

Стога је циљ Закона компатибилан са Законом о финансијском обезбеђењу – унапређење правне и финансијске сигурности у извршавању обавеза учесника на финансијском тржишту, и то како на локалном тржишту тако и у прекограничним трансакцијама. Последице, ове законске новине ће допринети повећању ликвидности тржишта, а смањењу кредитног ризика, ризика ликвидности и других врста тржишних ризика. На овај начин унапредиће се до сада неразвијени сегменти тржишта и проширити круг учесника. Наиме, још увек је најразвијенији сегмент финансијског тржишта новчано тржиште, и то тржиште неосигураних преконоћних међубанкарских позајмица, као и део новчаног тржишта на коме Народна банка Србије спроводи своје монетарне операције, док остали сегменти стагнирају. Нема шире употребе финансијског колатерала ни у одобравању кредита, тако да су, илустрације ради, према стању на дан 31. децембра 2017. године, кредити банака обезбеђени готовинским депозитима износили 38.647 милиона динара (учешће у укупним бруто кредитима 1,9%), а кредити обезбеђени хартијама од вредности 132.613 милиона динара (учешће у

укупним бруто кредитима 6,5%). Тржиште деривата је неразвијено је, при чему Народна банка Србије настоји да својим своп аукцијама подстакне развој дериватних међубанкарских трансакција. Међубанкарско репо тржиште такође је неразвијено.

2. Да ли су разматране могућности да се проблеми реше и без доношења закона?

Имајући у виду да су предложена решења законска материја, жељени циљеви не могу се постићи без доношења закона.

3. Зашто је доношење закона најбољи начин за решавање проблема?

Ова питања није могуће уредити на други начин зато што се Законом о стечају уређују услови и начин спровођења стечаја над правним лицима, а ради колективног намирења стечајних поверилаца. Законом се прописују и стечајни разлози, покретање и отварање стечајног поступка – чије наступање може бити разлог за превремени раскид уговора о финансијском обезбеђењу и намирење потраживања нетирањем (*close-out netting*).

4. На кога ће и како утицати предложена решења?

Предложена решења преваходно ће утицати на учеснике на финансијском тржишту – прописане категорије субјеката који могу закључивати уговоре о финансијском колатералу, односно друге финансијске уговоре, као што су банке, инвестициона друштва, друштва за осигурање и друге домаће и стране финансијске институције. Утицаће и на Народну банку Србије у спровођењу монетарних и девизних операција и на Републику Србију у пословима управљања јавним дугом у погледу обезбеђења веће правне сигурности у извршавању обавеза њихових уговорних страна по основу финансијских трансакција које се уобичајено закључују на ОТС тржишту, као што су репо операције и послови с финансијским дериватима ради заштите од ризика, затим послови одобравања кредита на бази колатерала и др.

О ефектима предложених мера, путем извештаја и непосредне контроле обављања предметних финансијских трансакција надлежни органи биће благовремено информисани како би пратили кретања на финансијском тржишту и по потреби предузимали одговарајуће мере.

Полазећи од тога да се предложеним решењима предвиђају одређене специфичности у намирењу потраживања поверилаца према стечајним дужницима, о тим прописаним особеностима мораће да воде рачуна и стечајни управници у предузимању правних радњи у току стечајног поступка.

5. Које ће трошкове примена Закона изазвати код грађана и привреде, посебно малих и средњих предузећа?

Примена Закона неће изазвати додатне трошкове који би падали на терет грађана и привреде.

6. Да ли су позитивне последице доношења Закона такве да оправдавају трошкове које ће он створити?

Неће бити додатних трошкова доношењем Закона.

7. Да ли се Законом подржавају стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција?

Законом није предвиђено стварање нових привредних субјеката, али се његовим доношењем стварају претпоставке за унапређење пословања ових субјеката, поспешивање тржишне конкуренције и ширу пословну сарадњу привредних субјеката на локалном и међународном тржишту. Стога се очекује проширивање круга тржишних учесника, који би нудили савременије, разноврсније и повољније финансијске производе.

8. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о Закону?

У оквиру јавне расправе о Нацрту закона о финансијском обезбеђењу (у даљем тексту: Нацрт) презентована су истовремено и основна решења измена и допуна Закона о стечају, тако да су све заинтересоване стране имале прилику да се упознају с тим новинама и да се о истим изјасне. Заинтересоване стране, укључујући финансијске институције, подржале су предложена решења, будући да су она базирана на међународно признатим стандардима које примењују и њихови пословни партнери на развијеним тржиштима. У поступку припреме, Нацрт је достављен на мишљење и надлежним министарствима и другим институцијама, којима је пружена прилика да се о њему изјасне.

Народна банка Србије размотрила је све пристигле коментаре на текст Нацрта и, у вези са решењима Закона, сагледала могућност њиховог интегрисања ради побољшања Нацрта и један део предлога уградила у текст закона, чиме су предвиђена законска решења унапређена.

9. Које ће се мере током примене Закона предузети да би се остварило оно што се доношењем Закона намерава?

Предвиђеним законским решењима створене су правне претпоставке за израду стандардизованих оквирних уговора на финансијском тржишту, укључујући уговоре о ОТС дериватима (свопови, форвради, опције и др.), као и других оквирних финансијских уговора, што је према уобичајеној пословној пракси надлежност струковних удружења.